

Klarinetti 1:

Soiton alkeet tutuksi!

Soittimeen tutustuminen

- soittimen osien nimet ja toiminta
- miten ääni syntyy
- lehden kiinnittäminen suukappaleeseen
- soittimen kasaaminen ja purkaminen
- soittimen huolellinen käsittely (kuivaaminen, puhtaanapito, korkkien rasvaaminen, asianmukainen käsittely, säilytys ja kuljetus)

Soittotekniikka

- hengitystekniikan perustaidot
 - oppilaalla on kehossaan tuntemus hengityksestä
 - oppilas osaa pitää yllä puhallusta soittaessaan
- ansatsin ja suukappaleen asennon perusteet
- soittoasento istuen/seisten, soittimen kulma kehoon nähden on luonteva
- sormien paikat rengasläpillä ja hyvä käsien asento, pikkurillien käyttöön tutustuminen, alussa kaulahihna
- kielityksen ja legatosoiton ero
- perussormituksien hallinta, ääniala e-Bb1

Musiikin hahmottaminen

- sykkeen, rytmin ja äänenkorkeuden hahmottaminen
- äänen voimakkuuden säätely ja hallinta
- nuotinluvun alkeisiin tutustuminen
- pienten kappaleiden soittaminen alusta loppuun
- yksinkertaiset rytmit ja tauot
- tonaliteetin peruskarakterit, duurin ja mollin tunnistaminen ja niiden välisen suhteen hahmottaminen
- duuri- ja mollikolmisointuihin tutustuminen
- ylennys ja alennusmerkkien merkitykseen tutustuminen ja niiden toimintaperiaatteen ymmärtäminen

Luovat taidot

- improvisointiin tutustuminen = sävelillä leikkittely muutamaa ääntä käyttäen ja kokeillen itseksensä, opettajan kanssa/ryhmässä
- mielikuvien, tunnelmien ja tarinoiden avulla soittimen äänimaailmaan tutustumista
- pienien melodisten aiheiden toistaminen korvakuulolta
- vapaan improvisoinnin kokeileminen opittujen taitojen pohjalta esimerkiksi tunteen, kuvan tai tarinan pohjalta

Yhteissoitto

- yhteissoiton peruseriaatteiden ymmärtäminen ja käyttäytyminen yhteissoittotilanteessa
- yhteissoittoon tutustuminen soittamalla yhdessä
- helppojen eri stemmoja sisältävien yhteissoittokappaleiden soittaminen ryhmässä
- soittaminen pianon säestyksellä
- muiden soittokavereiden soiton kuuntelua ja siitä oppimista

Harjoittelu

- harjoittelun peruseriaatteiden ymmärtäminen ja rutiinin muodostuminen
 - säännöllisyys, mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään, on tärkeää soittaa useita kertoja viikon aikana
 - harjoittelusta sovitaan opettajan kanssa ja on tavoitteellista
 - huoltajien tuki ja kannustus tärkeää
- lämmittelyharjoitusten tekeminen (pitkiä ääniä)
- tunnilla käytyjen asioiden kertaaminen pian soittotunnin jälkeen

Esiintymisvalmiudet

- osaa valmistautua esiintymiseen opettajan ohjeiden mukaisesti
- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen kumarruksin
- positiivinen asenne, musiikin tekemisen ja jakamisen ilo, onnistumisen kokemukset
- osallistuminen konsertteihin myös kuulijana

Näyttö

- 2 viimeisteltyä kappaletta
- duuri ja molliasteikot sekä vastaavat kolmisoinnut 1 ylennykseen ja alennukseen saakka

Ohjelmisto

- edellisten lisäksi vähintään 4 kappaletta

Klarinetti 2:

Soittaminen on kiva harrastus!

Soittimen käsittely

- ruokolehdykän huolellinen käsittely ja kiinnittäminen suukappaleeseen
- lehdykän valitseminen soittotuntuman perusteella (saundi, vastapaine; kevyt-raskas, äänen syttyminen)
- pienten säätöjen merkitys lehdykän asettelussa
- soittimen kunnosta huolehtiminen
- lehdyköiden kunnosta huolehtiminen

Soittotekniikka

- kiinnitetään luontevan ja ergonomisen soittoasennon muodostumiseen huomiota entistä enemmän
- hengitystekniikan edistäminen, suun kautta hengitys hampaita suukappaleesta irrottamatta
- hengittäminen syvään ja ”alas” hartioita nostamatta
- tasaisen puhalluksen hallinta
- perusdynamiikka; forte – piano, crescendo – diminuendo - hallinta
- ansatsin merkityksen tiedostaminen, pehmeä ote suukappaleeseen ilman puristamista
- hengittäminen kappaleita soitettaessa musiikin rakenteiden mukaisesti
- kielityksen perusteiden hallinta, miten kieli osuu lehdykän kärkeen

- rekisterinvaihdoksen oppiminen 2-viivaiseen oktaavialaan
- artikulointi; legato, portato, staccato
- käsien asennon huomioiminen, sormet pyöreästi ja luontevat sormien liikeradat
- intonaation huomioiminen ja tarvittaessa soittimen viritys (päärynää säätämällä)
- yleisimpien kromaattisten sävelien perussormitusten hallinta
- perussormitusten hallinta; ääniala e-c3

Musiikin hahmottaminen

- duuri- ja molliasteikot kolmisointuineen 2-etumerkkiin saakka
- nuotinluvun hallinta e-c3
- perusrhythmien ja taukojen hallinta nuotinluvussa
- yleisimpiin esitysmerkintöihin tutustuminen
- nyanssimerkintöjen tunteminen
- pystyy soittamaan pieniä kappaleita sujuvasti alusta loppuun
- perustempon hallinta, pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus

Luovat taidot

- improvisointi muutamaa ääntä käyttäen, duuri ja mollikolmisointujen sävelillä
- duuri- ja mollisointujen erilaisen karakterin hyödyntäminen improvisoinnissa
- improvisointia korvakuulolta yksinkertaisen sointuvampin päälle

Yhteissoitto

- kaanoneita, säästyksellisiä pikkukappaleita, duettoja ja moniäänisiä kappaleita yhdessä opettajan ja muiden oppilaiden kanssa mahdollisuuksien mukaan
- oppii hahmottamaan solistisen ja sektiossa soittamisen eroavaisuuksia ja ominaispiirteitä
- orkesterisoitto ja kamarimusiikki osana soittoharrastusta suositeltavaa

Harjoittelu

- säännöllinen ja tavoitteellinen harjoittelu kotona oma-aloitteisesti
- lämmittely- ja äänenmuodostusharjoitukset osana harjoittelurutiinia
- osaa kiinnittää huomiota erikseen kappaleissa erityisesti harjoitusta vaativiin paikkoihin
- harjoittelu tavoitteellisesti tulosten saavuttamiseksi

Esiintymisvalmiudet

- tavoitteellinen valmistautuminen esiintymiseen
- oppilas valitsee esitettävät kappaleet yhdessä opettajan kanssa
- esitettävän kappaleen hiominen esityskuntoon
- lavakäyttäytyminen on tullut tutuksi
- olisi hyvä asettaa tavoitteeksi esiintyä säännöllisesti yksin tai yhtyeen jäsenenä

Näyttö

- 3 viimeisteltyä kappaletta
- valittujen asteikkojen ja kolmisointujen soittaminen sujuvasti 2–etumerkkiin saakka

Ohjelmisto

- edellisten lisäksi 6 kappaletta

Klarinetti 3:

Perusasiat haltuun!

Soittimen käsittely

- sopivan ruokolehdykän valitseminen tuntuman ja ominaisuuksien perusteella
- ruokolehdykän muokkaus tarvittaessa hiomalla
- lehdykän asettelun hienosäädön hallinta
- hyvälaatuisen suukappaleen hankkiminen suotavaa

Soittotekniikka

- oppilas ymmärtää ergonomian merkityksen ja osaa kiinnittää siihen huomiota itse
- oppilas ymmärtää ja huomioi aktiivisen tuen merkityksen osana puhallustekniikkaa
- artikuloinnin kehittäminen ja monipuolistuminen, erilaisten artikulaatiotapojen yhdistäminen kappaleissa (esim. lyhyt kaarenpää)
- viritystaso vakiintunut oikealla puhallustekniikalla
- tutustutaan klarinetin vireen muuttumiseen hiljaa ja kovaa soitettaessa
- intonaation kehittyminen, vireen tarkkailu ja hallinta ansatsilla (erityisesti eri nyansseissa alueella f1-Bb1)
- sormitekniikan aktiivisuus
- sormien ja kielen yhtaikaisen toiminnan kehittäminen
- apusormitusten hyödyntäminen rekisterinvaihdoksen yhteydessä
- ääniala e-d3

Musiikin hahmottaminen

- osaa soittaa reippaasti ja päättäväisesti
- osaa soittaa ryhmässä ja säestäjän kanssa ymmärtäen erilaisten soittotilanteiden ominaispiirteet ja vaatimukset
- osaa hengittää fraasien mukaan
- soittaminen ulkomuistista kehittyy
- osaa soittaa erityylyisiä kappaleita alusta loppuun
- hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- duuri- ja molliasteikot kolmisointuineen 4-etumerkkiin saakka
- harmoniseen ja melodiseen molliin tutustuminen sekä asteikoiden soveltaminen soittamalla
- nuotinluvun hallinta e-c3
- tutustutaan kolmimuunteiseen fraseeraukseen
- syvennetään nyanssierojen hahmottamista ja hallintaa
- agogiikkaan ja tempon tietoiseen vaihteluun tutustuminen
- kappaleen/teoksen kokonaisuuden ja rakenteen hahmottaminen
- prima vistan kehittäminen
- in C transponointiin tutustuminen

Luovat taidot

- improvisointi korvakuulolta sointusäveliä tai asteikon säveliä käyttäen pienen sointujakson päälle
- melodian muuntelua ja uuden melodian luomista helpoissa sävellajeissa
- itse keksittyjä pieniä melodioita
- helppojen rytmisten ja melodisten motiivien hyödyntäminen improvisoinnissa

Yhteissoitto

- yhteisen sykkeen löytyminen
- oppii kuulemaan ja huomioimaan sävelpuhtautta
- reagointi ja mukautuminen muiden soittoon
- muiden soiton kuuntelu, oman roolin löytäminen ja roolien vaihtelu yhteissoittotilanteessa (esim. säestävä – solistinen)
- yhteisen fraseerauksen tärkeyden ymmärtäminen ja harjoittelu yhteissoitossa (esim. fraasien päättäminen)
- soittamista orkesterissa tai yhtyessä

Harjoittelu

- harjoittelu on keskittynyttä, säännöllistä, tavoitteellista ja oma-aloitteista
- oppii soveltamaan erilaisia harjoittelumetodeita ja tekniikoita
- oppii selättämään kappaleiden teknisiä vaikeuksia soveltamalla erilaisia harjoittelumetodeita
- oppii jäsentämään harjoittelussaan eri osa-alueita; esim. ääni ja intonaatioharjoitukset, sormitekniikka ja hahmottaminen, kappaleiden tulkinta ja tekniset paikat jne.
- omaksuu toimivan harjoittelurutiinin joka tuottaa tuloksia

Esiintymisvalmiudet

- oppii luontevaa lavaesiintymistä
- oppii musiikkiin eläytymistä ja tulkintaa
- oppii selviytymään esiintymistilanteesta ja jatkamaan vaikka tulisi virheitä ja mukautumaan tarvittaessa

Näyttö

- 3 viimeisteltyä kappaletta
- valittujen asteikkojen ja kolmisointujen soittaminen sujuvasti 4-etumerkkiin saakka
- helppo prima vista

Ohjelmisto

- joiden lisäksi 6 muuta kappaletta, erilaisia tyyllilajeja

Klarinetti 4:

Matkalla muusikoksi!

Soittimen käsittely

- kannustetaan hyvälaatuisen oman puusoittimen hankintaan
- oppilas pitää huolen soittimen kunnosta ja huollattaa soittimensa säännöllisesti
- soittoharrastuksen edellyttämät varusteet ovat itsestäänselvyys

Soittotekniikka

- oman kehon asentojen ja sen merkityksen tiedostaminen, tarvittaessa muokkaaminen
- ergonomisesti hyvät soittoasennot seisten ja istuen
- kehonhuoltoon tutustuminen
- soiton aikana äänen puhtauden kuuntelu ja hienosäätö ansatsilla / apusormituksia käyttäen
- vaihtoehtoihin sormituksiin tutustuminen
- sormitekniikan hiominen ja taloudelliseen rentoon sormitustekniikkaan huomion kiinnittäminen
- intonaatio ja sen hallinta eri nyansseissa kurkkuäänissä
- kromaattinen asteikko e-e3
- ääniala e-f3
- soinnin tasalaatuisuus kauttaaltaan koko soittimen äänialalla
- sujuva artikulointi tyylinmukaisuus huomioiden
- hyvä, täsmällinen yhteistyö sormien ja kielityksen välillä
- erilaisten saundien ja äänenvärien löytäminen, hallinta ja hyödyntäminen soitossa
- teknisten harjoitteiden soveltaminen musiikissa esiintyvien haasteiden haltuun ottamiseksi

Musiikin hahmottaminen

- laajamuotoisten musiikillisten kokonaisuuksien hahmottaminen (esim. sonaatti)
- eri aikakausien musiikin soittaminen tyylinmukaisuuteen pyrkien
- monipuolisen fraseerauksen hallinta
- kolmimuunteisen fraseerauksen hallinta
- kehittynyt nuotinlukutaito, sujuva prima vista
- helppojen kappaleiden transponointi in C
- temponvaihdosten hahmottaminen musiikissa, hidastukset, kiihdytykset, rubato
- osaa soittaa osan ohjelmistostaan ulkomuistista

Luovat taidot

- improvisoinnin pohjana käytettävien sointukiertojen laajentaminen
- erilaisiin fraseeraustapoihin tutustumista
- erilaisia työkaluja improvisoinnin harjoitteluun erilaisissa soittotilanteissa
- teoriapohjan ja hahmottamisen hyödyntäminen improvisoinnissa

Yhteissoitto

- oppilas tutustuu pienimuotoisesti yhtyeen ohjaamisen perusasioihin, esim. aloitusten ja lopetusten näyttämiseen muille soittajille
- oppilas opettelee virittämään yhtyeen soittimet samaan vireeseen ja mukauttamaan omaa intonaatiota yhtyeen mukaan
- oppilas tekee musiikillisia aloitteita ja reagoi muiden toimintaan
- opetellaan etsimään balanssia yhtyeen soittoon
- opetellaan vaihtamaan roolia yhtyeen jäsenenä tietoisesti
- osallistuu erilaisiin yhtyeisiin ja orkesteriin

Harjoittelu

- harjoittelu on säännöllistä ja johdonmukaista
- oppilaalla on hyvin jäsennetty harjoittelurutiini
- oppilas ymmärtää ja osaa kuunnella oman soittonsa kvaliteettia
- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti vaikeisiin paikkoihin
- harjoittelutapojen variointia, esim. hitaasti, nopeasti, erilaisia rytmejä hyödyntäen
- kokonaisuuksien jakaminen järkeviin osiin ja välitavoitteisiin
- metronomin hyödyntäminen harjoittelun tukena
- mielikuvaharjoitteluun tutustuminen

Esiintymisvalmiudet

- useammasta kappaleesta koostuvan kokonaisuuden hallitseminen konserttitilanteessa
- omien vahvuuksien tiedostaminen ja näyttäminen
- erilaisten esiintymistilanteiden vaatimusten huomioiminen
- eläytyminen musiikkiin
- konsertteihin osallistuminen myös kuulijana

Näyttö

- 4 viimeisteltyä kappaletta
- kromaattinen asteikko
- vähintään 1-tason ohjelmistoa vastaava prima vista

Ohjelmisto

- joiden lisäksi vähintään 8 muuta kappaletta, erilaisia tyylilajeja

Klarinetti 5: Artisti maksaa...

Soittimen käsittely

- oppilas tutustuu alan uusiin innovaatioihin ja kasvattaa tietämystään instrumentistaan oma-aloitteisesti

Soittotekniikka

- oppilas on omaksunut luontevan ja ergonomisen soittoasennon
- oppilas tuntee kehonhuollon perusasiat ja ymmärtää kehonhuollon merkityksen
- artikulointi on sujuvaa ja sen käyttö on monipuolista ja vaihtelevaa fraasien sisällä
- vaihtoehtoisten sormitusten käyttö tarpeen mukaan
- tyylinmukaisen saundin ja äänenväriin hyödyntäminen erilaisissa musiikillisissa konteksteissa
- erilaisten nyanssien tuottaminen koko soittimen rekisterin alueella kvaliteetin ja intonaation kärsimättä
- ääniala e-g3
- kaikki duuri ja molliasteikot kolmisointuineen
- harmoniset ja melodiset molliasteikot
- septimisoinnut (dominantit)
- nopeuden kehittäminen
- funktionaalisten teknisten harjoitteiden löytäminen oma-aloitteisesti tarpeen mukaan

Musiikin hahmottaminen

- eri aikakausien musiikin soittaminen tyylinmukaisuutta toteuttaen
- erilaisten fraseeraustapojen hallintaa tyylinmukaisesti
- sujuva prima vista helpoissa kappaleissa in C
- agogiikan hallinta tyylinmukaisesti
- ilmaisuvalmiuksien kasvattaminen entisestään; äänen voimakkuuden erot, äänen sävy, artikulaatio, tempon käsittely

Luovat taidot

- improvisoinnin työkaluvaraston kasvattaminen
- erilaisiin improvisoinnin lähestymistapoihin tutustuminen, esim. vertikaalinen – horisontaalinen
- erilaisten fraseeraustapojen soveltamista improvisoinnissa
- improvisoinnin opettelua kuulonvaraisesti matkimalla ja analysoimalla (eli ns. blokkamalla)
- teoriapohjan ja hahmottamisen syventämistä

Yhteissoitto

- oppilas hallitsee pienimuotoisen yhtyeen ohjaamisen perusteet
- oppilas osaa kuunnella yhtyeen balanssia ja tehdä muutoksia tarpeen mukaan
- oppilas osaa vaihtaa roolia yhtyeen jäsenenä tietoisesti (esim. säestäjä – solisti)
- osallistuu erilaisiin yhtyeisiin ja orkesteriin

Harjoittelu

- harjoittelu on säännöllistä ja tavoitteellista
- oppilas opettelee laatimaan omia harjoitteita tarpeen mukaan
- oppilas opettelee soveltamaan erilaisia harjoitteita uusiin oppimistilanteisiin
- oppilas omaksuu ulkomuistista harjoittelurutiineita
- oppilas osaa kysyä oma-aloitteisesti apua soitossa vastaan tuleviin pulmiin

Esiintymisvalmiudet

- oppilas hallitsee useammasta kappaleesta koostuvan kokonaisuuden ja pystyy esittämään erityylisiä teoksia
- oppilas osaa tuoda parhaat puolensa esille
- oppilas on aktiivinen ja hakeutuu esiintymistilanteisiin myös oma-aloitteisesti
- oppilas kuuntelee eri tyyllisiä konsertteja ja ottaa vaikutteita omaan soittoonsa
- oppilas pohtii ja kehittää omaa musiikillista persoonaansa

Näyttö

- 4 viimeisteltyä kappaletta
- valittujen asteikkojen ja kolmisointujen soittaminen sujuvasti (kaikki duurit ja mollit)
- vähintään 2-tason ohjelmistoa vastaava prima vista

Ohjelmisto

- joiden lisäksi vähintään 8 muuta kappaletta, erilaisia tyyllilajeja

Klarinetti 6: Syventävät opinnot

Perustasojen jälkeen syvennyttään entisestään instrumentin hallintaan ja oman muusikkouden kehittämiseen kohti ammatillista tasoa. Syventävät opinnot tähtäävät opiskelijan itsensä valmistamaan päättötyöhön, eli päätöskonserttiin. Konsertin sisältö ja toteutus suunnitellaan yhdessä opettajan kanssa. Opettaja toimii päättötyön ohjaajana, auttaen ohjelmistoon ja sen toteutukseen liittyvissä asioissa. Opiskelija syvenyy projektissaan esitettävän musiikin historiaan, taustoihin ja erityispiirteisiin.

Perustasojen sisältöjen lisäksi syventävien opintojen sisältöihin kuuluu:

Soittotekniikka

- instrumentin teknisen hallinnan syventäminen kauttaaltaan
- kehonhuollon merkityksen tiedostaminen ja siitä huolehtiminen
- hyvästä ergonomiasta huolehtiminen
- lämmittelyrutiinien monipuolistaminen ja funktionaalisuuteen pyrkiminen
- klarinettiperheen muihin soittimiin tutustuminen
- tutustuminen moderneihin soittotekniikoihin, kuten esim.
 - slap tongue
 - tuplakielitys
 - glissando
 - multifoni
 - flutter
 - kiertoheingitys
 - vibrato
 - growl
 - mikrointervallit
- transponointi in C

- tutustuminen transponointiin in A

Musiikin hahmottaminen

- modernin musiikin äänimaailmoihin tutustuminen
- moderniin nuotinnukseen tutustuminen
- symmetrisiin asteikkoihin tutustuminen
- erilaisiin asteikkomodeihin tutustuminen
- erilaisten aikakausien musiikin ominaispiirteiden tuntemus
- teoksen rakenteen ilmentäminen kappaleen tulkinnassa
- agogiikan ja tulkinnan syventäminen tyylinmukaisesti
- äänitteiden analyttinen kuuntelu
- rytmin suhteellinen tarkkuus ja joustavuus tyylinmukaisesti
- entistä suurempien musiikillisten kokonaisuuksien hallintaa
- osa ohjelmistosta hallitaan ulkoa
- toisten soiton analysointia ja hyödyntämistä omaan ilmaisuun

Luovat taidot

- tutustutaan omien kadenssien luomiseen konsertto- ja sonaattimuotoisissa teoksissa
- improvisointi osana kappaleen rakennetta
- erilaisiin improvisointikonsepteihin tutustumista ja syventymistä
- eri tyyllilajien ominaispiirteet improvisoinnissa (esim. swing, moderni klassinen)
- erilaisten ilmaisutapojen hyödyntäminen oman persoonallisen ilmaisun välineenä
- itseohjautuvuuden vahvistaminen kohti henkilökohtaisia kiinnostuksen kohteita

Yhteissoitto

- kamarimusiikki / yhtyesoitto oleellinen osa soitto-opintoja
- sujuvan musiikillisen kommunikaation syventäminen yhteissoittotilanteissa
- orkesterisoittoa mahdollisuuksien mukaan

Harjoittelu

- järjestelmällisen määrätietoisen ja tehokkaan harjoittelutavan omaksuminen
- kehonhuollon ja ergonomian huomioiminen osana harjoittelua
- erilaisten teknisten osa-alueiden tiedostaminen ja niiden erikseen harjoittaminen
- esiintymisen harjoitleminen
- itseohjautuvan harjoittelun omaksuminen, itsearvioinnin kehittyminen
- omien harjoitteiden kehittäminen ja soveltaminen funktionaalisesti
- itsenäinen tavoitteiden asettaminen ja vastuunotto tavoitteiden toteutumiseen pyrkimisessä

Esiintymisvalmiudet

- syventävän tason opintojen suoritus tähtää konserttikokonaisuuden laatimiseen ja hallittuun toteuttamiseen
- oman persoonallisuuden välittyminen esiintymistilanteessa
- musiikin mukaan eläytyminen, esitettävän musiikin sävyjä tukeva luonteva lavakäyttäytyminen
- osallistuminen aktiivisesti myös muiden soittajien esitysten kuulijana
- tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valitseminen